

الارشاد في معرفة حجج الله علي العباد

نوشته: محمد بن محمد بن نعمان عکبری، معروف به شیخ مفید.

تحقیق: مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث، قم.

ناشر: کنگره هزاره شیخ مفید.

شمار صفحه ها: ج 1: 363، ج 2: 652.

شیخ مفید از بزرگان فقهای شیعه در سده های چهارم و پنجم هجری است. (7) وی، در سال 336 ه. ق. در روستایی به نام عکبرا دیده به جهان گشود. پدرش از مردم بصره و مدتی در شهر واسط، معلم بوده و سپس به عکبرا آمده و در همان جا ساکن شده است.

پدر، او را به بغداد می برد، تا به کسب دانش پردازد. او، پس از مدتی به محضر بزرگانی چون: شیخ صدوق، محمد بن جنید اسکافی، ابو علی صولی، ابوغالب رازی، ابن قولویه قمی و (8) ... راه می یابد و از آنان بهره می گیرد با استعداد و هوش فوق العاده ای که داشته، خیلی زود به مقامهای عالی علمی نائل می آید.

در کرخ بغداد، کرسی درسی پایه گذاری کرد و شاگردانی چون: سید مرتضی علم الهدی، سید رضی، نجاشی، شیخ طوسی، ابن حمزه، و... را پرورش داد (9) که بعدها هر يك، از ناموران بزرگ جهان اسلام شدند و مایه فخر تشیع.

یافعی درباره شخصیت علمی وی می نویسد:

(او، عالم شیعه و صاحب نوشته های بسیار و شیخ و پیشوای آنان است. به ابن معلم و مفید معروف بود.

در کلام، فقه و جدل، بسیار زبردست بود و با پیروان همه مذاهب، با جلالت و عظمت، مناظره می کرد.) (10).

شیخ مفید، در سال 413 ه. ق. در بغداد، دیده از جهان فروبست. تشییع با شکوهی از جنازه وی انجام شد و در میدان اشنان، مردم، به امامت شاگرد برجسته اش، سید مرتضی، بر او نماز گزاردند و در منزلش، دفن گردید و پس از چند سال، به قبرستان قریش انتقال یافت و در جوار ابو جعفر (ع) دفن گردید (11).

از وی، آثار ارزشمندی به جای مانده که نجاشی هفتاد و هشت اثر نام می برد. شمار زیادی از آثار شیخ، در باب معارف اسلامی و امامت است (12) از جمله نوشته های ارزشمند وی، کتاب الارشاد في معرفة حجج الله علي العباد است.

این اثر، مجموعه بسیار گرانبهایی است که به زندگانی امامان شیعه، از ابعاد گوناگون پرداخته شده است.

این اثر در دو جزء تنظیم شده: جزء اول به حیات امام علی (ع) اختصاص دارد و جزء دوم به زندگانی دیگر ائمه (ع).

و بخش پایان کتاب (از صفحه 339 تا آخر) ویژه امام مهدی (عج) است.

در این بخش، پس از بیان نام، کنیه و ولادت حضرت مهدی، به دلائل عقلی بر وجود امام معصوم اشاره می شود، سپس سخنان پیامبر (ص) درباره غیبت و قیام حضرت که از سوی شیعه و سنی، پذیرفته شده اند و احادیث امامان معصوم (ع) آورده می شود. آن گاه نویسنده محترم، با بهره گیری از آیات قرآن و روایات پیشوایان دین، ویژگیهای حضرت مهدی (عج) را بر می شمرد و از بشارت پیامبر (ص) به ظهور حضرت در آخر الزمان یاد می کند.

مطالب اساسی این بخش از کتاب، به شرح زیر می پردازد:

ادله عقلی و نقلی بر امامت امام عصر (عج).

روایاتی که درباره حضرت مهدی (عج) رسیده است.

اشخاصی که به فیض ملاقات و زیارت حضرت نائل آمده اند.

برخی کرامات و معجزات حضرت در عصر غیبت.

نشانه های ظهور و حوادثی که پیش از ظهور حضرت، رخ خواهد داد.

سال، روز و محل قیام.

چگونگی گردآوری سپاه و مأموریت آنان.

مسیر حرکت.

مدت امامت و حکومت.

جریاناتی که در آن روزگار رخ می دهد.

وضعیت زمین و مردم در آن عصر.

ویژگیهای جمال، شمایل، شیوه رفتار سیره اخلاقی و عملی حضرت مهدی(عج) به گونه بسیار محققانه، براساس منابع متقن و دیدگاههای مستدل عقلی و نقلی.